

ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยภูมิ
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

Elderly Person's Need of Social Welfare Service: A Case Study of Chaiyaphum Municipality,
Mueang District, Chaiyaphum Province

ดร.เพ็ญนภา สุขเสริม¹ ดร.อภิรักษ์ ชาญศึก²
Dr.Pennapa Sukserm¹ Dr.Apirak Chansuek²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 2) เปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย การเป็นสมาชิกผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ภาพรวม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่ระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางคือ ด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย บ้านพักคนชรา และที่พักชั่วคราว
2. เปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the level of social welfare service need of elderly person A Case Study of Chaiyaphum Municipality, Mueang District, Chaiyaphum Province and compare the level of social welfare service needs with the following independent variables : gender, age, education level, occupation, income, characteristic of residing and elderly membership. The research sample used for the study were 234

คำสำคัญ: ความต้องการ, บริการสวัสดิการสังคม, ผู้สูงอายุ

¹อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

¹Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University

²อาจารย์ประจำ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

²Lecturer of Educational Administration, Faculty of Education, Chaiyaphum Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ดร.เพ็ญนภา สุขเสริม, pooh.pennapa@gmail.com

รับเมื่อ 2 ธันวาคม 2562 แก้ไข 15 กุมภาพันธ์ 2563 ตอรับ 13 กุมภาพันธ์ 2563

elderly person residing A Case Study of Chaiyaphum Municipality, Mueang District, Chaiyaphum Province Province Phatom Province. The instrument used for data collection was a survey questionnaire. The statistics used for data analyses were mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The findings were as follows:

1. The social welfare service need of elderly person A Case Study of Chaiyaphum Municipality, Mueang District, Chaiyaphum ProvinceProvince as a whole and individual aspect were at the high level. While the aspect of accommodation were at the moderate level which could be prioritize into dwelling maintenance, elderly residence and temporary shelter.

2. There were no significance difference between the level of social welfare service needs as classify by gender, age, education level, occupation, income, characteristic of residing and elderly membership.

Keywords: Need, Social Welfare Service, Elderly Person's

ภูมิหลัง

ผู้เชี่ยวชาญองค์การอนามัยโลก กล่าวว่าในปี พ.ศ. 2543 ผู้สูงอายุทั่วโลก 2 ใน 5 อยู่ในประเทศกำลังพัฒนา และประชากรในประเทศกำลังพัฒนาจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผลสืบเนื่องมาจากความล้มเหลวของการวางแผนครอบครัวและความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และการสาธารณสุขทำให้ประชากรทั่วโลกรวมทั้งประเทศไทยมีอายุยืนยาวขึ้น จากผลการศึกษาของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ในปี พ.ศ. 2543 พบว่า อายุของชายไทยเฉลี่ย 71.1 ปี และหญิงไทยอายุเฉลี่ย 76.1 ปี คาดว่าในปี พ.ศ. 2549 ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณร้อยละ 10.9 หรือประมาณ 6.9 ล้านคน และสำนักงานสถิติแห่งชาติ กล่าวว่าในปี พ.ศ. 2556 จะมีผู้สูงอายุในประเทศประมาณ 8.4 ล้านคน จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นในอัตราที่รวดเร็วและจะเพิ่มขึ้น 2 เท่าของทุก ๆ 20 - 25 ปี ทำให้โครงสร้างของประชากรของประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (Population Ageing) หรือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) และสังคมเมือง (Urbanization) มากขึ้น (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547, หน้า 2 - 3)

กรมประชาสงเคราะห์ดำเนินการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราบ้านบางแคขึ้นเป็นแห่งแรก เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เดือดร้อน ยากจน ไม่สามารถแก้ปัญหาตัวเองได้ ตามนโยบายรัฐบาล สมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี มีการจัดการให้มีนโยบายและแผนระดับชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุที่เห็นได้ชัดเจนตั้งแต่ พ.ศ. 2496 ซึ่งได้กำหนดนโยบายสำคัญว่า “การจัดสวัสดิการทุกรูปแบบ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการคุ้มครองและดูแลให้มีความสุขไม่ต้องรอนแรม ถูกทอดทิ้งให้ว่าเหว รวมทั้งให้การส่งเสริมทัศนคติ และพัฒนาค่านิยมของเยาวชนเพื่อให้เกิดความกตัญญูต่อบุพการี” แนวคิดนี้ได้มีอิทธิพลต่อการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศไทยในระยะถัดมาจนถึงปัจจุบัน โดยรัฐได้เพิ่มรูปแบบสวัสดิการขึ้นอีก 2 ลักษณะ คือ ศูนย์บริการผู้สูงอายุ และการจ่ายเบี้ยยังชีพ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2547, หน้า 74)

ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุไทย คือ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ความยากจน รายได้น้อย ไม่มีรายได้ต้องเผชิญกับภาวะยากไร้ รองลงมาคือ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย มีโรคประจำตัวซึ่งเกิดจากโรคไม่ติดต่อ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคโคเลสเตอรอลในเลือดสูง กลุ่มอาการสมองเสื่อม โรคข้อเสื่อม ภาวะกล้ามเนื้อสลายตัว ภาวะซึมเศร้า และการหกล้ม เป็นต้น (สุทธิชัย จิตะพันธ์กุล, 2543, หน้า 13) ขณะเดียวกันผลการศึกษาของ (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2543, หน้า 20) พบว่าบริการที่ผู้สูงอายุต้องการ

มากที่สุด คือ ความต้องการบริการด้านสุขภาพ / การรักษา เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความต้องการช่วยเหลือด้านการเงิน/เงินสงเคราะห์ และความต้องการมีกลุ่ม / ชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งความต้องการดูแล / ผู้ดูแล และด้านงานอาชีพ

ในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน มีบริการสำคัญที่เป็นที่รู้จักดีของผู้สูงอายุในเขตชนบทได้แก่ บริการรักษาพยาบาลฟรีสำหรับผู้สูงอายุ (ก่อนที่รัฐจะจัดบริการโครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค) บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ บริการบัตรทอง 30 บาท บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ (เบี้ยคนแก่) ศูนย์บริการ ผู้สูงอายุในวัดโดยชุมชน บริการชมรมผู้สูงอายุ บริการลดหย่อนค่าโดยสารรถไฟ เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการจัดบริการสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตชนบท ดังนี้

1. บริการที่มีอยู่ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของผู้สูงอายุในเขตชนบทได้ เช่น บริการสถานสงเคราะห์ที่ผู้สูงอายุในชนบทไม่ต้องการ
2. บริการที่ผู้สูงอายุในเขตชนบทต้องการแต่รัฐก็ไม่สามารถจัดให้ได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ทัวถึงเป็นธรรม เช่น บริการเบี้ยยังชีพ เป็นต้น (ศิริวรรณ ศิริบุญ, 2543, หน้า 25)

แม้ว่ารัฐจะมีนโยบายที่ชัดเจนต่อการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวม แต่รัฐก็มีข้อจำกัดในการบริหารจัดการด้านบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากรทางสังคม การขาดแคลนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในเขตชนบท จึงส่งผลให้การดำเนินงานสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุในเขตชนบทจึงไม่สามารถดำเนินการได้อย่างจริงจังและต่อเนื่องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ แม้ว่ารัฐจะได้มีการออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 กำหนดนโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการกำหนดให้มีการสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การส่งเสริมกองทุนผู้สูงอายุเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมของ ผู้สูงอายุในชุมชนมากขึ้น จากการศึกษาของคณะผู้วิจัยพบว่า นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยสำคัญอยู่หลายประการที่ส่งผลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ในเขตชนบทได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัจจัยด้านสุขภาพอนามัย เช่น ภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุ การมีโรคประจำตัว การดูแลสุขภาพของตนเอง ปัญหาทางสุขภาพ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น การทำงาน การมีรายได้ แหล่งสนับสนุนทางการเงิน ปัจจัยด้านความพึงพอใจของผู้สูงอายุ และปัจจัยอื่น ๆ (มัลลิกา มิตติโกและรัตนา เพ็ชรอุไร, 2542, หน้า 23)

ดังนั้นการศึกษาดังนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ที่เป็นประชากรอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ รวมทั้งข้อเสนอแนะโดยงานวิจัยนี้ได้มีการศึกษาถึงนโยบายของรัฐตลอดจนปัจจัยที่เอื้ออำนวยในการจัดสวัสดิการสังคมที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งในอดีตเคยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อสังคมนั้น การคุ้มครองดูแลให้ผู้สูงอายุได้รับสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดแบบเดียวกันในสังคมไทยหรือไม่อย่างไร

คำถามการวิจัย

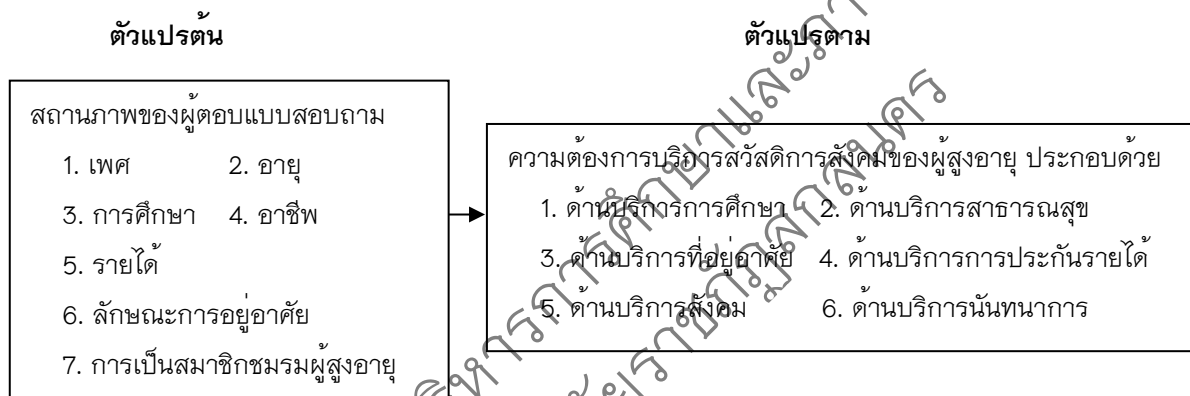
1. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ อยู่ในระดับใด
2. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และการเป็นสมาชิกผู้สูงอายุ แตกต่างกันอย่างไรร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เมื่อจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และการเป็นสมาชิกผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตตามนโยบายของรัฐบาล (แผนพัฒนาคุณภาพชีวิต, 2560) มาประยุกต์ ดังนี้

ภาพประกอบ (1) กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 562 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีจำนวนที่แน่นอน จึงใช้สูตรของยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อน 0.05 จำนวน 234 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จากนั้นนำไปหาขนาดความพอดีโดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรกลุ่มเป้าหมาย (proportional allocation) การสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) เพื่อที่จะได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีด้วยการจับฉลากผู้สูงอายุในแต่ละชั้นภูมิ ให้ได้สัดส่วนที่กำหนดจำนวน 234 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างโดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม

เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัย และการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ เป็นคำถามแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย 6 ด้าน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 26 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิถึงผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ เพื่อขอความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ ผู้วิจัยสามารถเก็บแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 1,000 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง จำนวน 10 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ t-test แบบ Independent Samples

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 51.71 มีอายุ 65 – 69 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.76 มีการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 51.28 ไม่มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 49.15 อยู่กับคู่สมรสหรือบุตรหลานร่วมสายโลหิตทางตรง คิดเป็นร้อยละ 78.63 และเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 76.50
2. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ปรากฏผลดังนี้ ประเภทความต้องการบริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุต้องรับบริการคือด้านบริการสาธารณสุข รองลงมา คือ ด้านบริการสังคมและด้านบริการการศึกษา
3. การเปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะการอยู่อาศัยและการเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการรับบริการสวัสดิการทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในประเทศไทยที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ผลการศึกษาพบว่าผลการศึกษา พบว่า บริการที่รัฐจัดทำแต่เพียงผู้เดียว คือ บริการสถานสงเคราะห์ บริการเบี้ยยังชีพ และศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ส่วนฉาปนกิจสงเคราะห์เป็นบริการที่ผู้สูงอายุและครอบครัวเป็นผู้จัดเอง สำหรับประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พบว่า กลไกการบริหารจัดการของรัฐยังไม่มีประสิทธิภาพ หลักเกณฑ์การ

คัดเลือกผู้สูงอายุเข้าสถานสงเคราะห์และการรับเบี้ยยังชีพยังขาดมาตรฐาน ส่วนศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลไกการจัดตั้งคณะกรรมการเป็นไปตามระบบราชการ ไม่ได้มาจากตัวแทนของชุมชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของบริบูรณ์ พรพิบูลย์ (2548, หน้า 112 – 113) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวลึกใต้ อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

2. การเปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้เพราะผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานและงานศึกษาของชลธร รักษาณรงค์ (2545, หน้า 21–30) ได้ศึกษาเรื่องการดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุทั้ง 4 ด้าน ผู้สูงอายุจะมีการดูแลตนเองต่างกัน ขึ้นอยู่กับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ สรุปผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุเพศหญิงมีการดูแลสุขภาพตนเองดีกว่าเพศชาย ผู้สูงอายุที่อายุยังไม่สูงมากดูแลสุขภาพตนเองดีกว่าที่อายุสูงมาก ผู้สูงอายุที่ระดับการศึกษาสูง ดูแลสุขภาพตนเองยามเจ็บป่วยดีกว่าผู้มีการศึกษาต่ำ ผู้สูงอายุที่มีกิจการดูแลตนเองดีกว่าผู้สูงอายุที่มีหน้าที่การงานไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของนุช แสงพลี (2542, หน้า 26 – 36) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสำโรงเหนือจังหวัดสมุทรปราการ

3. การเปรียบเทียบระดับความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกตามรายได้ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้เพราะผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานและงานศึกษาของนภาพร ชัยวรธรรม (2531, หน้า 26–30) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาสำคัญลำดับแรกของผู้สูงอายุคือปัญหาด้านรายได้ อันเป็นผลสืบเนื่องจากสภาพความยากจนและการไม่มีเงินออมและการขาดหลักประกันด้านรายได้ ส่งผลให้ผู้สูงอายุซึ่งไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากความชราระยะกับปัญหาด้านรายได้ และต้องพึ่งพาเงินรายได้จากบุตรเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาทิพย์ ชีระธาดา (2537, หน้า 22 – 23) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องแนวการจัดการบริหารสุขภาพและสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุจังหวัดกรุงเทพฯ

4. การเปรียบเทียบความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกตามขณะนี้ท่านอาศัยอยู่กับใคร ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้เพราะผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานและงานศึกษาของเมธี ครองแก้ว ปรจาณี ทินกร และศรัทธา ศุภชลาศัย (2539, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาของผู้สูงอายุของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลจะมีภาวะความยากจนต่ำที่สุดและผู้ที่ยังอาศัยอยู่ในหมู่บ้านจะมีภาวะความยากจนสูงสุด โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนของประชากรยากจนสูงที่สุด รองลงไปคือภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา พนานิรามัย และ สมชาย สุขสิริเสรีกุล, (2540, หน้า 23) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาารูปแบบการจัดสรรงบประมาณเพื่อหลักประกันทางสังคมของผู้สูงอายุ

5. การเปรียบเทียบความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จำแนกตามท่านเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุหรือไม่ พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้เพราะผลการศึกษาที่สอดคล้องกับสมมติฐานและงานศึกษาของจุฑาทิพย์ ชีระธาดา ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า บริการสังคมที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุในสังคมไทย ได้มีการจัดให้บริการมายาวนานแล้ว ส่วนใหญ่เป็นบริการที่จัดโดยภาครัฐ เช่น การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ สอดคล้องกับงานวิจัยของมรกต สิงหะเชนทร์ (2545, หน้า 4 – 5) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้สูงอายุมีความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ในด้านบริการสาธารณสุข รองลงมาคือ ด้านบริการสังคมและด้านบริการการศึกษา ดังนั้น เทศบาลเมืองชัยภูมิ ควรจะจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ แบบผสมผสาน โดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นฐาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณภาพให้การบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองชัยภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ

2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการของผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2551). *มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ*.
ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ.
กัลยาณี ทองสว่าง. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเคหะชุมชนออเงิน.
สารนิพนธ์มหาวิทยาลัยรามคำแหงปีการศึกษา.
จุลเทพ ชีระชาติ. (2537). *การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: หน้า 23-24.
ชลธร รักษาณรงค์. (2545). *การดูแลรักษาสุขภาพผู้สูงอายุทั้ง 5 ด้าน*. กรุงเทพฯ : หน้า 21 - 30.
ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2542). รายงานวิจัยเรื่อง “การประเมินรูปแบบบริการที่จัดให้ผู้สูงอายุในชุมชน เน้นการ
ให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน.” สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
นภาพร ชัยวรธรณ. (2531). *ปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: หน้า 26-30.
นภาพร ชัยวรธรณ และจอห์น ชโนเดล. (2539). *รายงานการสำรวจสภาวะผู้สูงอายุในประเทศไทย. (เอกสารสถาบัน
หมายเลข 246/39)*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
นิภา ส.ตุมรสุนทร และนางลักษณ์ เอมประดิษฐ์. (2538). *รูปลักษณะการจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของสถาน
สงเคราะห์ภาครัฐบาลและเอกชนในอนาคต*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
นิศารัตน์ ศิลปเดช. (2539). *ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ: พิเศษการพิมพ์.
บริบูรณ์ พรพิบูลย์. (2528). *โลกยามชราและการเตรียมตัวเพื่อเป็นสุข*. เชียงใหม่ :โรงพิมพ์พระสิงห์การพิมพ์.
บุษยมาส สินธุประมา. (2539). *สังคมวิทยาความสูงอายุ*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์สมพรการพิมพ์.
ประนอมไธทกานนนท์ ชวนพิศ สินธุวรการ และผ่องใส เจนศุภการ. (2543). “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล
การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ.” *วารสารพหุศึกษาและเวชศาสตร์
ผู้สูงอายุ*. 1(4), 25-30.

- มารศรี นุชแสงพลี. (2532). “ปัจจัยที่อิทธิพลความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ: มีกรณีศึกษาผู้สูงอายุในชุมชนบ่อนไก่ กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ ส.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมธี ครองแก้ว และคณะ. (2539). *สภาพปัญหาของผู้สูงอายุของประเทศไทย*. กรุงเทพฯ.
- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (2542). รายงานวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย”. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการระดับชาติ “บทบาทรัฐและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย : สถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางในอนาคต. 23-24 ธันวาคม 2542.
- _____ (2547). รายงานวิจัยเรื่อง “โครงการประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ.” เสนอต่อ สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: บริษัทบางกอกบล็อค จำกัด.
- ลลิลญา ลอยลม. (2545). การเตรียมตัวก่อนเกษียณของผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ ส.ม.สมุทรปราการ: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- วรรณิ ชัชวาลทิพากร และคณะ. (2543). พฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพในผู้สูงอายุ ในกรุงเทพมหานครและจังหวัดชัยนาท. *วารสารพุดชาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*. 1(3), 4 – 13.
- วิไลวรรณ ทองเจริญ และสิวรรณ อุณาภิรักษ์. (2543). “ความวิตกกังวล แรงสนับสนุนทางสังคม และความต้องการของบุคคลก่อนวัยเกษียณ.” *วารสารพุดชาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*. 1(4)
- สมนึก แสงเขียว. (2544). *การจัดสวัสดิการสังคมของรัฐเกี่ยวกับผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2539). *สังคมวิทยาผู้สูงอายุ: ความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ. *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท*. สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2547). *คู่มือการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัด สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549)*.
- ลีดา สอนศรี. “Senior Citizen ในฟิลิปปินส์”. มติชน (27 สิงหาคม 2545).
- สุทธิชัย จิตะพันธ์กุลและคณะ. (2546). “การประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลการประชุม” เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการเรื่อง ระบบสวัสดิการแนวใหม่กับการยกระดับคุณภาพชีวิตคนไทย. ห้อง B 202 อาคารชั้นทาวเวอร์ส B.
- สุรกุล เจนอบรม. (2534). *วิทยาการผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bullock, I. (2012). *Adult nursing practice using evidence in care*. U.S.A.: Oxford. WY/152/B938A/2012/ISBN 978-019-96-9741-0
- Chang, E. (2018). *Living with chronic illness and disability (3rd ed.)*. Australia: Elsevier. WB/300/C457L/2018/ISBN 978-072-95-4261-6
- Christersen, B.L. (2010). *Fundamentals and adult health nursing (6th ed.)*. China: Mosby Elsevier. WY/152/C555F/2010/ISBN 978-032-305-736-3